

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы	044-73/11-103	
Бақылау- өлшеуіш құралдары	7 беттің 1 беті	

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ
жанындағы медицина колледжі**

Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы

БАҚЫЛАУ-ӨЛШЕУІШ ҚҰРАЛДАРЫ

Пән коды: ЖББП 01

Пәні: Қазақ тілі

Мамандығы: 09120100 «Емдеу ісі»

Біліктілігі: 4S09120101 «Фельдшер»

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»

Біліктілігі: 4S09130103 «Жалпы практикадағы мейіргер»

Мамандығы: 09110100 «Стоматология»

Біліктілігі: 4S09110102 «Дантист»

Мамандығы: 09110200 «Ортопедиялық стоматология»

Біліктілігі: 4S09110201 «Тіс технигі»

Оқу сағаттарының/кредиттердің көлемі: 96/4

Теория: 96 с.

Курс: 1

Семестр: 1

Бақылау түрі: емтихан

<p>ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ</p>	 <p>SKMA -1979-</p>	<p>SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»</p>
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы	044-73/11-103	
Бақылау- өлшеуіш құралдары	7 беттің 2 беті	

«Жалпы білім беретін пәндер» кафедрасының мәжілісінде қаралды.

Хаттама № 13 «27» 06 2023 ж.

Кафедра меңгерушісі: А.Т. Сатаев

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы	044-73/11-103	
Бақылау- өлшеуіш құралдары	7 беттің 3 беті	

№1 Аралық бақылау

1. Адам өміріндегі сөз мәдениетінің рөлі.
2. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:
Ақылы адам сөзді орнымен айтып, жөнді жауап күтеді. Нағыз дос құлап жатқаныңда қолтығыннан сүйейді. Бала нені білсе, жастан, ұядан өле - өлгенше соны таныр қиядан.
3. Тіл тарихи құндылық.
4. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: **Ата-ана** қадірін білмеген халық қадірін біле алмас. **Халық** қадірін білмеген ата-ана қадірін біле алмас. **Өзіңе** тілемеген жамандықты басқаға да тілеме. Өзіңе тілеген **жақсылықты** басқадан қызғанба.
5. Ескі қазақ жазба тілі.
6. Берілген көнерген сөздердің мағынасын анықтап, түрлерін ажыратыңыз: Болыс, ауылнай, сарбаз, атшабар, атқамінер, саратан, зауза, сәуір, бастанғы, бөстек, шекпен, хан, ханзада, би, сұлтан, дабыл, жадағай, жаппа, қосын, шеру, көбе, адырна, сүңгі, алаш, қорамса, ақырет, жатақ.
7. Этномәдени лексика
8. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:
Сөз анасы құлақ. Тыңдай білу тыңғылықты ойлай білудің де кілті екен. Әңгімешіл, сөзуар, тілімен көпті үйіргіш адамдар бар. Солардың ауызша айтқан әңгімелеріне құлақ түруге қылықты болған да жөн.
9. Тіл-ұлттық қауіпсіздіктің кепілі.
10. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Қалам-ең жақсы ұстаз, жазылған сөз тап қазір ойлаған сөзден артық.
11. Монолог және оның түрлері.
12. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:
Сөз анасы құлақ. Тыңдай білу тыңғылықты ойлай білудің де кілті екен. Әңгімешіл, сөзуар, тілімен көпті үйіргіш адамдар бар. Солардың ауызша айтқан әңгімелеріне құлақ түруге қылықты болған да жөн.
13. Әлеуметтік тұрмыстық қатынастағы сөз әдебі.
14. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Жүрек арқылы өткен ақыл тілі көпке жетеді. Ж. Ж. Руссо
15. Ескі қазақ жазба тілінің қазақ қоғамы үшін маңызы.
16. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Ұлы ақыл иелеріне аз сөзбен көпті білдіру тән болса, ақылы шамалы адамдар, керісінше, көп сөйлеп, ештеңе де айтпау дарынына ие. Ф. Ларошфуко.
17. Төте жазу. Тұңғыш қазақ әліпбиі.
18. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Көп адам даналықтан гөрі ақымақтықты таңдайды. Себебі, ақымақтық күлдіреді, даналық жылатады. (*Уильям Шекспир*)
19. Тілдік норма және дағды.
20. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Ақылды сөйлеу-қиынның қиыны, ақыл безбеніне салып үндемей қалу одан да қиын. (Боуви).
21. Тілдік жүйе мен тілдік дағдының өзара үйлесімі мен қайшылықтары.
22. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Уақытты босқа өткізу-ең ауыр шығын. Ж. Бюффон

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы	044-73/11-103
Бақылау- өлшеуіш құралдары	7 беттің 4 беті

23. Тілдік норма – әдеби тілдің ең маңызды элементі.
24. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Күн жылытпайтын суық көңілді сөз ғана жылыта алады. Адамның басына қонған бақыттың тұрақты болуы жақсы мінез-құлыққа байланысты. Кішіпейілдің абыройы асады, тәкаппардың құты қашады.
25. Тілдік норма және жаңа қолданыстар.
26. Берілген сөздерді әдеби тіл нормасы бойынша топтап жаз:
 Жүзгөн, қияң-гескі, жұлдуз, майталманға, ұзун, нөсөр, нүктөлі, үтүр, қыстыгүні, мазасы кетті, сөгілу.
27. Әдеби тіл нормасының өзіндік ерекшеліктері.
28. Берілген көнерген сөздердің мағынасын анықтап, түрлерін ажыратыңыз: Болыс, ауылнай, сарбаз, атшабар, атқамінер, саратан, зауза, сәуір, бастанғы, бөстек, шекпен, хан, ханзада, би, сұлтан, дабыл, жадағай, жаппа, қосын, шеру, көбе, адырна, сүңгі, алаш, қорамса, ақырет, жатақ.
29. Сөз сапасы дұрыстығы, дәлдігі туралы түсінік
30. Достым, көке, шырағым, апа, балақай, құлыным, әкешім сөздерді қатыстырып сөйлем құраңыз.
31. А. Байтұрсынұлы жасаған қазақ әліпбиінің жазу жүйесі туралы айтып беріңіз
32. Мәтіндегі тыныс белгілердің қойылу себебін түсіндіріңіз:
 Адамның асыл қасиеттері
 Ұлттың басты байлығы – халықтың асыл қасиеттері. «Әкенің баласы болма, адамның баласы бол». Халық үшін еңбек ет. Өзің үшін ғана өмір сүру – озбырлық. Мал үшін таласпа, ар үшін талас. Жасырғаның жоғалады, бергенің оралады. Адамның ең асыл қасиеті – жақсылықта. Өзің үшін еңбек қылсаң, өзі үшін оттаған хайуанның бірі боласың. Мінің көріп күлгенше, оны айтып түзе. Егер екі адам шын жауласса, екеуі де ақылсыз.
33. Орфографиялық және орфоэпиялық нормалар.
34. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Білім-асыл қазыналы сандық, оны ашатын кілт-еңбек. П. Буаст
35. Кітаби тілдің қолданылу сипаты.
36. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.
 Пайда ойлама, ар ойла,
 Талап қыл артық білуге.
 Артық білім кітапта,
 Ерінбей оқып көруге А. Құнанбаев
37. Кітаби тіл және оның айрымдары
38. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.
 Қандай ақылды болсаң да,
 Өзгелерден жөн сұра.
 Халық даналығы.
40. Қазақ тілі-кемелденген тіл.
41. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз: Тегінде адам баласы адам баласынан ақыл, ғылым, ар, мінез деген нәрсемен оздым ғой демектің бәрі бекер. А. Құнанбаев
42. Қазақ әдеби тілінің белгілері.
43. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы	044-73/11-103
Бақылау- өлшеуіш құралдары	7 беттің 5 беті

Білікті адамның сөзі-таза гүл.

Өзіңді біліктінің қасында ұста. Халық даналығы

44.Қазақ тілі -түпкі түрін сақтаған байырғы тіл.

Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.

Ақылмен алтын табылар,алтынмен ақыл табылмас.

Ақыл мен білімнің тілмашы тіл.Халық даналығы

Тіл ұлттық қауіпсіздік кепілі.

45.Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:

Ақылды қанша қараңғы болса даалысты көреді.Ақылды адамға екі дүниеде де жол ашық.

Ж.Баласағұни

46. Тілдік норма және стиль.

47. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:

Адамның басшысы-ақыл,жетекшісі-талап,шолушысы-ой,жолдасы-нәсіп,қорғаны-сабыр,қорғаушысы-мінез,сынаушысы-халық.Саққұлақ шешен.

Сөз сапасы дұрыстығы, дәлдегә туралы түсінік

Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.

Баланы ең әуелі мейір-шапағатқа, одан соң ақыл-парасатқа,ақырында нағыз пайдалы ғылымға,еңбекке баулы. А.Құнанбаев

48.Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.Ақыл керек білім таңдап оларға,

Білім керек жақсы іске қарауға.Ж.Баласағұн

49.Қазақ тілі-қазақ халқының ұлттық тілі. «Елбасының Тәуелсіздік толғауы»

50.Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.

Ғылыммен неғұрлым көп танысқан сайын,оны солғұрлым жақсы көресің. Чернышевский.

№2 Аралық бақылау

1.Сөз байлығы. Сөз байлығы ұғымына енетін лексика фразеологиялық, морфологиялық, синтаксистік жүйелер

2.Сөз тазалығы. Әдеби тіл мен диалектизмнің арақатынасы.

3.Сөз қысқалығы мен нұсқалығы. Сөйлемнің есім баяндауышқа аяқталуы – сөз жинақылығының белгісі.

6.Сөз бедері және стиль. Көркем сөз бедері.

7.Публицистикалық шығарма тілінің стильдік бедері. Көпшілікке арналған мерзімді басылымдар тілінің ерекшелігі.

8.Ресми іс қағаздары тілінің сөз бедері. Іс қағаздарындағы дайын сөз үлгілері мен тілдік стандарттар.

9.Ғылыми әдебиет тілінің сөз бедері. Ғылыми әдебиеттегі атаулардың ерекшелігі.

10.Тілдік қарым-қатынас туралы түсінік.

11.Әлеуметтік-тұрмыстық қатынастағы сөз әдебі.

12.Амандасу, қоштасу, құттықтау, көңіл айту, тілек айту, бата беру.

13.Сөйлеу этикеті ұғымы.

14.Қаратпа сөз әдебі. Қаратпа сөздерді қолданудың мақсаты.

15.Ресми-іскерлік қатынас және сөз әдебі. Ресми қатынасқа тән сипаттар.

16.Ресми іскерлік тілінің жазбаша және ауызша түрі.

17.Шешендік өнердің тарихы. Қазақ шешендіктану ғылымы, қалыптасуы мен дамуы.

18.Шешендік сөз. Дәстүр мен жаңашылдық. Шешендік сөзге қойылатын талаптар.

19.Шешендік сөздердің сапалары. Шешендік – жалпы адамзаттық құндылық.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы		044-73/11-103
Бақылау- өлшеуіш құралдары		7 беттің 6 беті

20. Абай Құнанбаев, Ш. Уәлихановтың қазақ шешендігі туралы ой тұжырымдары. М.Әуезовтің, С.Сейфуллиннің шешендікті арнайы қарастырған ғылыми еңбектері.
21. Пікірталасының қоғамдағы орны, маңызы, қажеттілігі. Пікірталаста жиі қолданылатын тәсілдер.
22. Пікірталас түрлері. пікір алмасу, сөзталас. Әңгіме және «Дөңгелек үстел», ойталқы, ойкөкпар, айтыс, пікірсайыс.
23. Пікірталас мәдениетінің талаптары.
24. Монолог және оның түрлері.
25. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:
Сөз анасы құлақ. Тыңдай білу тыңғылықты ойлай білудің де кілті екен. Әңгімешіл, сөзуар, тілімен көпті үйіргіш адамдар бар. Солардың ауызша айтқан әңгімелеріне құлақ түруге қылықты болған да жөн.
26. Шешендік өнердің тарихы.
27. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз
28. Қаратпа сөз әдебі. Қаратпа сөздерді қолданудың мақсаты.
29. Тұрақты тіркестердің баламасын табыңыз:
Қас пен көздің арасы, төбе шашы тік тұрды, ит өлген жер, жүрек жұтқан, тақырға отырғызып кетті, қой аузынан шөп алмас, қолы ашық, қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған заман, жерден жеті қоян тапқандай, ит арқасы қиянда.
30. Сөз сапасы дұрыстығы және дәлдігі туралы түсінік
31. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:
Тегінде адам баласы адам баласынан ақыл, ғылым, ар, мінез деген нәрселермен озады. Одан басқа нәрсемен оздым ғой демектің бәрі де – ақымақшылық. (Абай)
32. Шешендік пен сөз мәдинетінің арасындағы байланысты атаңыз .
33. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз.
Пайда ойлама, ар ойла,
Талап қыл артық білуге.
Артық білім кітапта,
Ерінбей оқып көруге А.Құнанбаев
34. Ш. Уәлиханов қазақтың төл шешендігін зерттеуші.
35. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, жазыңыз:
Білімдеріңізді толықтырмаған әр күн – сіз үшін текке кеткен және енді қайтып оралмайтын күн деп есептеңіз. (Станиславский).
36. Қанатты сөздердің ішіндегі қарамен берілген сөздерге фонетикалық талдау жаса:
Ата-ана қадірін білмеген халық қадірін біле алмас. **Халық** қадірін білмеген ата-ана қадірін біле алмас. **Өзіңе** тілемеген жамандықты басқаға да тілеме. Өзіңе тілеген **жақсылықты** басқадан қызғанба.
37. Берілген көнерген сөздердің мағынасын анықтап, түрлерін ажыратыңыз: Болыс, ауылнай, сарбаз, атшабар, атқамінер, саратан, зауза, сәуір, бастанғы, бөстек, шекпен, хан, ханзада, би, сұлтан, дабыл, жадағай, жаппа, қосын, шеру, көбе, адырна, сүңгі, алаш, қорамса, ақырет, жатақ.
38. Берілген сөйлемдерді сөйлем мүшелеріне талдаңыз:
Сөз анасы құлақ. Тыңдай білу тыңғылықты ойлай білудің де кілті екен. Әңгімешіл, сөзуар, тілімен көпті үйіргіш адамдар бар. Солардың ауызша айтқан әңгімелеріне құлақ түруге

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы	044-73/11-103
Бақылау- өлшеуіш құралдары	7 беттің 7 беті

қылықты болған да жөн.

39. Даналық сөздердің мағынасын түсініп, буын түрлерін ажыратыңыз:

Ақылы адам сөзді орнымен айтып, жөнді жауап күтеді. Нағыз дос құлап жатқанында қолтығыңнан сүйейді. Бала нені білсе, жастан, ұядан өле - өлгенше соны таныр қиядан.

40. Тұрақты сөз тіркестерінің мағынасын табыңыз:

Бармағын тістеу, жұлдызы оңынан туу, аузынан бір елі тастамайды, ат ізін суытпау, екі езуі екі құлағына жету, маса шаққан құрлы көрмеу, мұрнынан шаншылып жүру, оң көзбен қарау, үріп ауызға салғандай.

41. Берілген сөйлемдердің сөз тіркесі арасындағы байланыс түрі мен байланыс тәсілін анықтаңыз:

42. «Жеті жарғы» заңдар жинағын құрастыруға қатысқан қазақ би-шешендері жайлы айтып беріңіз

43. Мәтіндегі тыныс белгілердің қойылу себебін түсіндіріңіз:

Адамның асыл қасиеттері

Ұлттың басты байлығы – халықтың асыл қасиеттері. «Әкенің баласы болма, адамның баласы бол». Халық үшін еңбек ет. Өзің үшін ғана өмір сүру – озбырлық. Мал үшін таласпа, ар үшін талас. Жасырғаның жоғалады, бергенің оралады. Адамның ең асыл қасиеті – жақсылықта. Өзің үшін еңбек қылсаң, өзі үшін оттаған хайуанның бірі боласың. Мінің көріп күлгенше, оны айтып түзе. Егер екі адам шын жауласса, екеуі де ақылсыз.

44. Жиренше шешеннің, Аяз бидің шешендік тапқыр сөздері туралы айтып беріңіз

45. Пікірталасты ұйымдастыру жолдары.

46. Достым, көке, шырағым, апа, балақай, құлыным, әкешім сөздерді қатыстырып сөйлем құраңыз

47. Сөз сапасы дұрыстығы және дәлдігі туралы түсінік.

48. пікірталас әдістері.

49. Әдеби тіл нормасының өзіндік ерекшеліктері.

50. Шешендік сөзге қойылатын талаптар.